

Voorwoord

Als je een vreemde taal leert of gebruikt, heb je woordenboeken nodig, maar moet je ook snel informatie kunnen vinden over de grammatica. Deze Van Dale Grammatica Frans geeft je een compleet overzicht.

Door de presentatie in duidelijke tabellen is deze grammatica overzichtelijk, handig en begrijpelijk. De onderwerpen worden behandeld op verschillende taalniveaus, zodat je de grammatica kunt bestuderen op het niveau dat bij je past.

Dit zijn de kenmerken van de Van Dale Grammatica Frans:

- Goed te gebruiken als studieboek ter ondersteuning van taalcursussen, maar ook heel geschikt voor zelfstudie.
- Het is een praktische gids waarin de Franse grammatica helder en stapsgewijs wordt uitgelegd.
- Elk grammaticaal onderwerp wordt geïntroduceerd met een overzichtspagina.
- De regels worden uitgelegd per niveau op basis van het zogenaamde Europees Referentiekader (ERK). De hoofdstukken volgen een duidelijke opbouw van het basisniveau A1 tot het hoogste niveau C2.
- Elk niveau heeft een eigen kleur, waardoor het opzoeken heel makkelijk is.
- De grammaticaregels zijn in duidelijke taal geschreven. De uitleg van de regels en de voorbeeldzinnen zijn aangepast aan het ERK-niveau. De voorbeeldzinnen vormen een heldere illustratie bij de grammaticale regels en laten duidelijk zien hoe deze moeten worden toegepast.
- Een volledig overzicht van alle regels van een onderwerp vind je op het hoogste ERK-niveau. Soms ontbreekt er een niveau. Dit betekent dat het onderwerp op dat niveau niet aan bod komt. Alle regels zijn dan al op een lager niveau behandeld of worden pas behandeld op een hoger niveau.

In de verklarende woordenlijst achterin vind je uitleg over grammaticale termen, met de vertaling in de vreemde taal.

De auteur

Richtlijnen van het Europees Referentiekader

Deze Van Dale Grammatica Frans is gebaseerd op de richtlijnen van het Common European Framework of Reference (in de Nederlandse vertaling het 'Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen', Nederlandse Taalunie, 2008), kortweg ERK genoemd.

Het Europees Referentiekader (ERK) definieert taalvaardigheid aan de hand van een indeling in niveaus. Het is ontwikkeld door de Raad van Europa en is door de EU geaccepteerd als instrument voor het beschrijven én meten van taalvaardigheid voor de moderne Europese talen.

ERK is een transparant en functioneel systeem, dat steeds meer gebruikt wordt in het onderwijs. De beschrijvingen van de taalniveaus zijn te vinden in de tabel op de volgende bladzijde. Ze geven voor elk niveau aan in welk soort situaties je je kunt redden, en aan welke eisen je moet voldoen op het vlak van taalbeheersing. De taalvaardigheden zijn uitgesplitst in: spreken en gesprekken voeren, lees-, schrijf- en luistervaardigheid. Binnen elke vaardigheid kent het ERK zes niveaus: A1, A2, B1, B2, C1 en C2, waarbij A staat voor basisgebruiker, B voor onafhankelijke gebruiker en C voor vaardige gebruiker.

Beschrijving van de taalniveaus van A1 tot C1

Begrijpen		Spreeken		Schrijven	
Luisteren	Lezen	Productie	Interactie		
Ik kan vertrouwde woorden en basiszinnen begrijpen die mezelf, mijn familie en directe concrete omgeving betreffen, wanneer de mensen langzaam en duidelijk spreken.	Ik kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen, bijvoorbeeld in mededelingen, op posters en in catalogi.	Ik kan eenvoudige uitdrukkingen en zinnen gebruiken om mijn woonomgeving en de mensen die ik ken, te beschrijven.	Ik kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner bereid is om zaken in een langzamer spreekt tempo te herhalen of opnieuw te formuleren en mij helpt bij het formuleren van wat ik probeer te zeggen. Ik kan eenvoudige vragen stellen en beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwde onderwerpen betreffen.	Ik kan een korte, eenvoudige ansichtkaart schrijven, bijvoorbeeld voor het zenden van vakantiegroeten. Ik kan op formulieren persoonlijke details invullen, bijvoorbeeld mijn naam, nationaliteit en adres noteren op een hotelinschrijvingsformulier.	A1
Ik kan zinnen en de meest frequente woorden begrijpen die betrekking hebben op gebieden die van direct persoonlijk belang zijn (bijvoorbeeld basisinformatie over mezelf en mijn familie, winkelen, plaatselijke omgeving, werk). Ik kan de belangrijkste punten in korte, duidelijke eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen.	Ik kan zeer korte eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen.	Ik kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen mijn familie en andere mensen, leefomstandigheden, mijn opleiding en mijn huidige of meest recente baan te beschrijven.	Ik kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Ik kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel ik gewoonlijk niet voldoende begrip om het gesprek zelfstandig gaande te houden.	Ik kan korte, eenvoudige notities en boodschappen opschrijven. Ik kan een zeer eenvoudige persoonlijke brief schrijven, bijvoorbeeld om iemand voor iets te bedanken.	A2
Ik kan de hoofdpunten begrijpen wanneer in duidelijk uitgesproken standaarddialect wordt gesproken over vertrouwde zaken die ik regelmatig tegenkom op mijn werk, school, vrije tijd enz. Ik kan de hoofdpunten van veel radio- of tv-programma's over actuele zaken of over onderwerpen van persoonlijk of beroepsmatig belang begrijpen, wanneer er betrekkelijk langzaam en duidelijk gesproken wordt.	Ik kan teksten begrijpen die hoofdzakelijk bestaan uit hoogfrequente, alledaagse of aan mijn werk gerelateerde taal. Ik kan de beschrijving van gebeurtenissen, gevoelens en wensen in persoonlijke brieven begrijpen.	Ik kan uitingen op een simpele manier aan elkaar verbinden, zodat ik ervaringen en gebeurtenissen, mijn dromen, verwachtingen en ambities kan beschrijven. Ik kan in het kort redenen en verklaringen geven voor mijn meningen en plannen. Ik kan een verhaal vertellen, of de plot van een boek of film weergeven en mijn reacties beschrijven.	Ik kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in een gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Ik kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of mijn persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijks leven (bijvoorbeeld familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen).	Ik kan eenvoudige samenhangende tekst schrijven over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn. Ik kan persoonlijke brieven schrijven waarin ik mijn ervaringen en indrukken beschrijf.	B1
Ik kan een langer betoog en lezingen begrijpen en zelfs complexe redeneringen volgen, wanneer het onderwerp redelijk vertrouwd is. Ik kan de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op de tv begrijpen. Ik kan het grootste deel van films in standaarddialect begrijpen.	Ik kan artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bepaalde houding of standpunt innemen. Ik kan eigentijds literair proza begrijpen.	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen presenteren over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interessegebied. Ik kan een standpunt over een actueel onderwerp verklaren en de voordelen en nadelen van diverse opties uiteenzetten.	Ik kan zodanig deelnemen aan een vloeiend en spontaan gesprek, dat normale uitwisseling met moedertaalsprekers redelijk mogelijk is. Ik kan binnen een vertrouwde context actief deelnemen aan een discussie en hierin mijn standpunten uitleggen en ondersteunen.	Ik kan een duidelijke, gedetailleerde tekst schrijven over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interesses. Ik kan een opstel of verslag schrijven, informatie doorgeven of redenen aanvoeren ter ondersteuning vóór of tégen een specifiek standpunt. Ik kan brieven schrijven waarin ik het persoonlijk belang van gebeurtenissen en ervaringen aangeef.	B2
Ik kan een langer betoog begrijpen, zelfs wanneer dit niet duidelijk gestructureerd is en wanneer relaties slechts impliciet zijn en niet expliciet worden aangegeven. Ik kan zonder al te veel inspanning tv-programma's en films begrijpen.	Ik kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen, en het gebruik van verschillende stijlen waarden. Ik kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, zelfs wanneer deze geen betrekking hebben op mijn terrein.	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen geven over complexe onderwerpen en daarbij sub-thema's integreren, specifieke standpunten ontwikkelen en het geheel afronden met een passende conclusie.	Ik kan mezelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder merkbaar naar uitdrukkingen te hoeven zoeken. Ik kan de taal flexibel en effectief gebruiken voor sociale en professionele doeleinden. Ik kan ideeën en meningen met precisie formuleren en mijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.	Ik kan me in duidelijke, goed gestructureerde tekst uitdrukken en daarbij redelijk uitgebreid standpunten uiteenzetten. Ik kan in een brief, een opstel of een verslag schrijven over complexe onderwerpen en daarbij de voor mij belangrijke punten benadrukken. Ik kan schrijven in een stijl die is aangepast aan de lezer die ik in gedachten heb.	C1

Inhoud

Voorwoord		5
Richtlijnen van het Europees Referentiekader		6
Beschrijving van de taalniveaus van A1 tot C1		7
Lidwoord		13
Bepaald lidwoord	A1.1	14
Bepaald lidwoord	A1.2	16
Bepaald lidwoord	A2.1	17
Bepaald lidwoord	A2.2	19
Bepaald lidwoord	B1.1	21
Onbepaald lidwoord	A1.1	23
Onbepaald lidwoord	A1.2	24
Onbepaald lidwoord	B1.2	25
Delend lidwoord	A1.2	26
Delend lidwoord	A2.2	27
Geen lidwoord	B1.2	28
Zelfstandig naamwoord		29
Zelfstandig naamwoord	A1.1	30
Zelfstandig naamwoord	A1.2	31
Zelfstandig naamwoord	A2.1	33
Zelfstandig naamwoord	A2.2	35
Bijzonderheden van het zelfstandig naamwoord	A2.2	36
Bijzonderheden van het zelfstandig naamwoord	B1.1	37
Bijzonderheden van het zelfstandig naamwoord	B1.2	38
Bijzonderheden van het zelfstandig naamwoord	C1.1	39
Bijvoeglijk naamwoord		40
Bijvoeglijk naamwoord	A1.1	41
Bijvoeglijk naamwoord	A1.2	42
Bijvoeglijk naamwoord	A2.1	43
Bijvoeglijk naamwoord	A2.2	45
Bijvoeglijk naamwoord	B1.1	47
Bijzonderheden van het bijvoeglijk naamwoord	B1.2	49
Bijzonderheden van het bijvoeglijk naamwoord	B2.1	50
Trappen van vergelijking bijvoeglijk naamwoord	A2.1	51
Trappen van vergelijking bijvoeglijk naamwoord	A2.2	52
Onregelmatige trappen van vergelijking	B1.1	53
Bijvoeglijk bezittelijk voornaamwoord	A1.2	54
Bijvoeglijk aanwijzend voornaamwoord	A1.2	55
Bijvoeglijk onbepaald voornaamwoord	B1.1	56
Bijvoeglijk vragend en uitroepend voornaamwoord	A1.2	57
Telwoord		58
Hoofdtelwoord	A1.2	58
Hoofdtelwoord	A2.1	59
Rangtelwoord	A2.1	61
Breuken	A2.2	62
Voornaamwoord		63
Persoonlijk voornaamwoord: onderwerp	A1.1	64
Persoonlijk voornaamwoord: met nadruk	A1.2	65
Persoonlijk voornaamwoord: lijdend voorwerp	B1.1	66
Persoonlijk voornaamwoord: meewerkend voorwerp	B1.1	68

Het voornaamwoord 'y'	A2.1	69
Het voornaamwoord 'en'	B1.1	70
Persoonlijk voornaamwoord	B1.2	71
Wederkerend en wederkerig voornaamwoord	A1.2	73
Bezittelijk voornaamwoord	A2.2	74
Aanwijzend voornaamwoord	B1.1	75
Onbepaald voornaamwoord	B1.1	76
Betrekkelijk voornaamwoord	B1.1	78
Vragend voornaamwoord	B1.1	81
Voorzetsel		83
Voorzetsel	A1.1	84
Voorzetsel	A1.2	85
Voorzetsel	A2.1	86
Voorzetselgroepen	A2.1	88
Voorzetsel	B1.1	89
Samentrekking voorzetsel 'de' en bepaald lidwoord	A1.2	92
Samentrekking voorzetsel 'de' en bepaald lidwoord	A2.2	93
Samentrekking voorzetsel 'à' en bepaald lidwoord	A2.1	94
Voegwoord		95
Voegwoord: nevenschikkend	A1.2	96
Voegwoord: nevenschikkend en onderschikkend	A2.2	97
Nevenschikkend voegwoord	B2.1	98
Onderschikkend voegwoord	B2.1	99
Voegwoord	B2.2	100
Bijwoord		101
Bijwoord: vraagwoorden	A1.2	102
Bijwoord: vorming	A2.2	103
Trappen van vergelijking bijwoord	B1.1	104
De ontkenning	A1.2	105
De ontkenning	A2.1	106
Werkwoorden		107
Tijden en wijzen		108
Hulpwerkwoorden		109
Hulpwerkwoorden: avoir, être		110
Présent: avoir	A1.1	112
Présent: avoir	A1.2	113
Présent: être	A1.1	114
Présent: être	A1.2	115
Présent: être	A2.1	117
Passé composé: avoir	A2.1	119
Passé composé: être	A2.1	120
Présent: aller	A1.2	121
Passé composé: aller	A2.1	122
Bedrijvende vorm		123
Regelmatige werkwoorden: -er, -ir, -re		124
Aantonende wijs		126
Présent: regelmatige werkwoorden op -er	A1.1	127
Présent: regelmatige werkwoorden op -ir	A1.2	128
Présent: regelmatige werkwoorden op -re	A1.2	129

Présent: regelmatige werkwoorden	A1.2	130
Présent: regelmatige werkwoorden	A2.1	131
Bijzonderheden présent: regelmatige werkwoorden op -er	A1.2	132
Présent: onregelmatige werkwoorden	A1.2	133
Passé composé: regelmatige werkwoorden met avoir	A1.2	134
Passé composé: onregelmatige werkwoorden met avoir	A1.2	135
Passé composé: regelmatige werkwoorden met être	A2.1	136
Passé composé: onregelmatige werkwoorden met être	A2.1	137
Passé composé	A2.2	138
Passé composé: onregelmatige werkwoorden	A2.2	140
Passé composé	B1.1	141
Imparfait	A2.1	143
Imparfait	A2.2	144
Gebruik passé composé en imparfait	B1.1	145
Plus-que-parfait	B1.1	146
Passé simple: regelmatige werkwoorden	B1.2	148
Passé simple: onregelmatige werkwoorden	B1.2	149
Passé antérieur	B2.1	150
Gebruik verleden tijden	B1.2	152
Futur proche	A1.2	153
Futur simple: regelmatige werkwoorden	A2.2	154
Futur simple: onregelmatige werkwoorden	A2.2	155
Futur antérieur	B1.1	156
Voorwaardelijke wijs		158
Conditionnel présent: regelmatige werkwoorden	A2.2	159
Conditionnel présent: onregelmatige werkwoorden	A2.2	160
Conditionnel présent	B1.1	161
Conditionnel passé	B1.2	163
Gebiedende wijs		165
Gebiedende wijs: regelmatige werkwoorden	A2.1	166
Gebiedende wijs: onregelmatige werkwoorden	A2.1	167
Gebiedende wijs	B1.1	168
Aanvoegende wijs		170
Subjonctif présent: regelmatige werkwoorden	B1.1	171
Subjonctif présent: onregelmatige werkwoorden	B1.2	172
Subjonctif présent	B2.1	173
Subjonctif passé	B2.2	176
Subjonctif imparfait: regelmatige werkwoorden	C1.2	178
Subjonctif imparfait: onregelmatige werkwoorden	C1.2	179
Subjonctif plus-que-parfait	C2.1	180
Onbepaalde wijs, deelwoord, gérondif		181
Onbepaalde wijs: présent, passé	B2.1	182
Tegenwoordig en voltooid deelwoord	B2.1	184
Gérondif	B2.2	186
Il faut + infinitief	A1.2	188
Onpersoonlijke werkwoorden	B1.1	189
Wederkerende vorm		191
Wederkerende werkwoorden		192
Wederkerende werkwoorden: présent werkwoorden op -er	A2.1	194
Wederkerende werkwoorden: passé composé werkwoorden op -er	A2.1	195
Wederkerende werkwoorden: gebiedende wijs	A2.2	196

De lijdende vorm	197
De lijdende vorm	198
Zinsbouw	200
Overeenkomst werkwoord hoofdzin en bijzin	202
Bijlage: lijst met grammaticale begrippen	203

Zelfstandig naamwoord

zelfstandig naamwoord *le substantif*

Het zelfstandig naamwoord (**le substantif**) is een woord dat gebruikt wordt om concrete personen, dieren, planten en zaken aan te duiden. Ook voor niet zichtbare of niet tastbare zaken wordt een zelfstandig naamwoord gebruikt. Een zelfstandig naamwoord is mannelijk of vrouwelijk.

> homme, souris, livre	man, muis, boek
> vérité, pensée	waarheid, gedachte

Een zelfstandig naamwoord kent naast het enkelvoud ook een meervoudsvorm.

> livre, livres	boek, boeken
> pensée, pensées	gedachte, gedachten

onderverdeling zelfstandige naamwoorden

betekenis	> concreet > abstract	> femme, vélo, chien > idée, beauté, vertu
concreetheid	> eigennaam > algemeen > collectief	> Charles, Marie, Jeanne > table, arbre, canapé > gens, peuple, collection
vorming	> stam > afleiding > samenstelling	> porte > portail > porte-monnaie
geslacht	> mannelijk > vrouwelijk > mannelijk of vrouwelijk	> Charles, père, chat > Marie, mère, souris > enfant, élève, professeur
getal	> enkelvoud > meervoud > onveranderlijk	> ordinateur > télé > cas, nez, prix
afleiding	> verkleining > vergroting > negatief	> fille - fillette > fils - fiston > balle - ballon > chauffeur - chauffard > moteur - motard

Zelfstandig naamwoord

	mannelijk	vrouwelijk
enkelvoud	-	-e
meervoud	-s	-es

vorm

1. Zelfstandige naamwoorden zijn mannelijk of vrouwelijk. Veel vrouwelijke woorden in het enkelvoud eindigen op -e .	> un roman
> un DVD	> une glace
> une bière
2. Zelfstandige naamwoorden kunnen in het enkelvoud en in het meervoud staan. Het meervoud eindigt bijna altijd op -s .	> un roman
> une glace	> des romans
> des glaces

getal

3. Om van het enkelvoud meervoud te maken, wordt een -s achter het enkelvoud gezet.	> un ami
> des amis | > une amie
> des amies |
|--|--------------------------------------|---|

geslacht

4. Voor personen komt het geslacht van het zelfstandig naamwoord overeen met hun biologisch geslacht.	> un ami
> un Chinois	> une amie
> une Chinoise
5. Om van een zelfstandig naamwoord dat mannelijk enkelvoud is vrouwelijk enkelvoud te maken, wordt in de meeste gevallen een -e achter het mannelijk enkelvoud gezet.	> un étudiant
> un client	> une étudiante
> une cliente

bijzonderheden

6. Van een aantal zelfstandige naamwoorden die personen aanduiden, bestaan aparte vormen voor mannelijk en vrouwelijk.	> un garçon, un fils
> un homme, un mari
> un monsieur
> un copain
> un roi
> un prince | > une fille
> une femme
> une dame
> une copine
> une reine
> une princesse |
|--|--|--|

Zelfstandig naamwoord

enkelvoud
meervoud

mannelijk

-
-s

vrouwelijk

-e
-es

vorm

1. Een zelfstandig naamwoord kan mannelijk of vrouwelijk zijn en is enkelvoud of meervoud. Het meervoud eindigt bijna altijd op -s.	> un sandwich > des sandwiches	> une chanson > des chansons

getal

2. Om van het enkelvoud meervoud te maken, wordt een -s achter het enkelvoud gezet.	> Tu veux une tartine ? Je veux deux tartines.

geslacht

3. Voor personen komt het geslacht van het zelfstandig naamwoord overeen met hun biologisch geslacht.	> Il y a un garçon et une fille dans le bateau.
4. Om van een zelfstandig naamwoord dat mannelijk enkelvoud is vrouwelijk enkelvoud te maken, wordt in de meeste gevallen een -e achter het mannelijk enkelvoud gezet.	> Elle a invité un ami et une amie pour le dîner.

bijzonderheden getal

5. Als het mannelijk enkelvoud al op een -s of -z eindigt, hoeft er voor het meervoud geen -s meer toegevoegd te worden.	> un cas > un nez	> des cas > des nez
6. Eigennamen krijgen geen -s.	> la famille Dupont	> les Dupont
7. Aanspreekvormen gedragen zich als samengestelde woorden.	> Monsieur > Madame > Mademoiselle	> Messieurs > Mesdames > Mesdemoiselles
8. De volgende woorden worden vrijwel altijd in het meervoud gebruikt. Het enkelvoud bestaat wel, maar heeft een andere betekenis.	> le devoir
(<i>de plicht</i>) > la vacance
(<i>de vacature</i>) > la lunette
(<i>de verrekijker</i>)	> les devoirs
(<i>het huiswerk</i>) > les vacances
(<i>de vakantie</i>) > les lunettes
(<i>de bril</i>)

bijzonderheden geslacht

9. Van een aantal zelfstandige naamwoorden die personen aanduiden, bestaan aparte vormen voor mannelijk en vrouwelijk.	> un garçon, un fils > un homme, un mari > un monsieur > un copain > un roi > un prince	> une fille > une femme > une dame > une copine > une reine > une princesse

10. Voor mannelijke en vrouwelijke dieren worden verschillende woorden gebruikt.

> le chat	> la chatte
> le chien	> la chienne
> le coq	> la poule
> le bœuf/le taureau	> la vache

11. Van **souris** en **mouche** bestaat alleen een vrouwelijke vorm.

-	> la souris
-	> la mouche

12. Soms verandert de uitgang van het mannelijke woord helemaal.

> un acteur	> une actrice
> un chanteur	> une chanteuse

13. Als het mannelijk enkelvoud van een woord al op een **-e** eindigt, dan verandert alleen het **lidwoord** als het woord vrouwelijk gemaakt wordt.

> un concierge	> une concierge
> un jeune	> une jeune

uitzonderingen spelling en uitspraak

14. Bij de volgende twee woorden wijkt de spelling van het meervoud af van de spelling van het enkelvoud.

> l'œil	> les yeux
> le travail	> les travaux

15. Bij de volgende drie woorden wijkt de uitspraak van het meervoud af van de uitspraak van het enkelvoud.

> l'œuf	> [lœf]	> les œufs	> [lezø]
> le bœuf	> [lebœf]	> les bœufs	> [lebø]
> l'os	> [lòs]	> les os	> [lezo]

Bijzonderheden van het zelfstandig naamwoord

B1.1

beroepsnamen

1.	Er zijn maar weinig beroepsnamen die de regel volgen dat een -e aan het mannelijk enkelvoud wordt toegevoegd.	> un enseignant > un infirmier	> une enseignante > une infirmière

beroepsnamen vrouwelijk maken

2.	Een beroepsnaam kan vrouwelijk gemaakt worden door er een vrouwelijk lidwoord voor te zetten.	> un professeur > un ministre > un juge > un ingénieur > un pilote	> une professeur > une ministre > une juge > une ingénieur > une pilote

Beroepsnamen op **-eur** die geen vrouwelijke uitgang **-euse** of **-trice** hebben, kunnen tegenwoordig ook vaak vrouwelijk gemaakt worden door een **-e** toe te voegen aan de mannelijke vorm.

> un professeur > un ingénieur	> une professeure > une ingénieure

3.	Een beroepsnaam kan vrouwelijk gemaakt worden door een toevoeging.	> un témoin > un peintre	> un témoin féminin > une femme peintre

4.	Als een beroepsnaam niet vrouwelijk gemaakt kan worden, is het mogelijk een woord dat min of meer synoniem is en dat wel vrouwelijk is te gebruiken.	> un assassin > un bourreau	> une meurtrière > une exécutrice

Bijzonderheden van het zelfstandig naamwoord

samengestelde woorden

1.	Samengestelde zelfstandige naamwoorden zijn zelfstandige naamwoorden die uit twee delen bestaan. Soms zijn de afzonderlijke delen aan elkaar geschreven, soms zijn ze verbonden door een verbindingsstreepje en soms staan ze los.	> un portefeuille > un porte-parole > un compte rendu

meervoudsregels samengestelde woorden

2.	Als het samengestelde woord als één woord geschreven wordt, komt er een -s achter het enkelvoud of een -x, al naar gelang de laatste letter(s) van het woord.	> le passeport > le portemanteau	> les passeports > les portemanteaux
3.	Als het samengestelde woord niet als één woord geschreven wordt, dan bepaalt de betekenis van de delen welk deel meervoud wordt. Meestal gebeurt dit bij beide delen.	> le timbre-poste > la pause-café > le chef-lieu > le sourd-muet > le coffre-fort	> les timbres-poste > les pauses-café > les chefs-lieux > les sourds-muets > les coffres-forts
4.	Binnen een samengesteld woord krijgt een deel dat is afgeleid van een werkwoord of bijwoord geen meervouds-s of -x. Het kan dus zo zijn dat alleen het lidwoord in het meervoud staat.	> l'ouvre-boîte > le tire-bouchon > le porte-monnaie > l'après-midi	> les ouvre-boîtes > les tire-bouchons > les porte-monnaie > les après-midi

Bijzonderheden van het zelfstandig naamwoord

C1.1

twee meervoudsvormen

1. De volgende drie woorden kennen twee meervoudsvormen. Elke meervoudsvorm heeft een eigen betekenis.

> l'aïeul (*voorouder*)

> les aïeux (*historische voorvaderen*)

> les aïeuls (*grootouders*)

> l'œil (*oog*)

> les yeux (*ogen*)

> les œils (*in uitdrukkingen en vaktaal*)

> le ciel (*hemel*)

> les cieux (*religieus*)

> les ciels (*weerbericht, klimaat*)

mannelijk en vrouwelijk tegelijk

2. De volgende twee woorden kunnen mannelijk en vrouwelijk zijn. Er is dan wel sprake van verschil in betekenis.

> l'aigle noir (*adelaar*)

> l'aigle romaine (*heraldiek*)

> l'hymne national (*volkslied*)

> une hymne (*gezang*)

enkelvoud mannelijk en meervoud vrouwelijk

3. De volgende twee woorden zijn in het enkelvoud mannelijk, maar worden in het meervoud vrouwelijk.

> un amour (*liefde*)

> des amours enfantines

> un orgue (*orgel*)

> les grandes orgues